

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

O‘ZBEK XALQ ERTAKLARINING TARBIYAVIY AHAMIYATI VA TA’LIMDAGI O‘RNI

Jumanazarova Durdona Abduvohidovna

Ta’lim muassasasi: Alfraganus universiteti

Annotatsiya

Mazkur maqolada o‘zbek xalq ertaklarining yosh avlod tarbiyasidagi o‘rni, ularning axloqiy, ma’naviy va estetik jihatdan ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, ertaklarning ta’lim jarayonidagi roli, o‘quvchilarning tafakkuri, nutqi va ijodiy qobiliyatini rivojlantirishdagi o‘rni yoritiladi. Muallif ertaklardan samarali foydalanish usullarini ham ko‘rsatib o‘tadi.

Kalit so‘zlar

xalq ertaklari, tarbiya, ta’lim, ma’naviyat, axloq, ijodiy fikrlash, pedagogika, milliy qadriyatlar

Аннотация

В данной статье анализируется роль узбекских народных сказок в воспитании младшего поколения, их значение с точки зрения нравственности, духовности и эстетики. Также освещается роль сказок в образовательном процессе, их влияние на развитие мышления, речи и творческих способностей учащихся. Автор показывает эффективные методы использования сказок в учебной деятельности.

Ключевые слова

народные сказки, воспитание, образование, духовность, мораль, творческое мышление, педагогика, национальные ценности.

Abstract

This article examines the role of Uzbek folk tales in the upbringing of younger generations and their significance in moral, spiritual, and aesthetic development. The study highlights the role of folk tales in the educational process and their impact on the development of students' thinking, speech, and creative abilities. The author also presents effective methods for utilizing folk tales in teaching practices.

Keywords

folk tales, upbringing, education, spirituality, morality, creative thinking, pedagogy, national values.

Kirish

Har bir xalqning boy madaniy merosi uning og‘zaki ijodida o‘z aksini topadi. O‘zbek xalq og‘zaki ijodining eng qadimiy va keng tarqalgan janrlaridan biri ertaklardir. Ular asrlar davomida avloddan-avlodga o‘tib, xalqning hayotiy tajribasi, orzu-intilishlari va axloqiy qarashlarini o‘zida mujassam etib kelgan.

Bugungi kunda ta’lim tizimida nafaqat bilim berish, balki barkamol shaxsni tarbiyalash muhim vazifa hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, o‘zbek xalq ertaklari bolalarning ma’naviy-axloqiy tarbiyasida muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Ular sodda va tushunarli shaklda chuqur hayotiy mazmuni yetkazib bera oladi.

Asosiy qism

1. O‘zbek xalq ertaklarining tarbiyaviy mohiyati

O‘zbek xalq ertaklari bolalarni yaxshilikka undash, yomonlikdan qaytarish kabi muhim tarbiyaviy vazifani bajaradi. Ertaklarda ezgulik va yovuzlik o‘rtasidagi kurash asosiy o‘rinni egallaydi. Odatda, halol, mehnatsevar va sabrli qahramonlar g‘alaba qozonadi, salbiy obrazlar esa mag‘lubiyatga uchraydi.

Bu jarayon bolalarga hayotiy haqiqatni sodda va obrazli tarzda tushuntiradi. Natijada ularda rostgo‘ylik, adolatparvarlik, jasorat va mehnatsevarlik kabi fazilatlar shakllanadi.

2. Ertaklarning ma‘naviy va estetik ahamiyati

Ertaklar orqali bolalarda go‘zallikni his etish, yaxshilikni qadrlash va yomonlikka nafrat uyg‘otish kabi estetik qarashlar rivojlanadi. Ular milliy qadriyatlarimizni, urf-odatlarimizni va an‘analarimizni o‘zida aks ettiradi.

Masalan, ertaklarda kattalarga hurmat, kichiklarga mehr, mehmondo‘stlik va saxovat kabi fazilatlar keng tasvirlanadi. Bu esa yosh avlodning milliy ruhda tarbiyalanishiga xizmat qiladi.

3. Ta‘lim jarayonida ertaklardan foydalanish

Ertaklar ta‘lim jarayonida samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich ta‘limda ular o‘quvchilarning o‘qish malakasini rivojlantirish, nutq boyligini oshirish va tafakkurini kengaytirishda muhim rol o‘ynaydi.

O‘qituvchilar ertaklardan quyidagi usullarda foydalanishlari mumkin:

ifodali o‘qish va tahlil qilish;

sahnalashtirish;

rollarga bo‘lib o‘qish;

ertak asosida ijodiy topshiriqlar berish.

Bu usullar o‘quvchilarni dars jarayoniga faol jalb etadi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

4. Ertaklarning psixologik ta‘siri

Ertaklar bolalar psixologiyasiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Ular orqali bolalar o‘z qo‘ruqlarini yengishni, muammolarga yechim topishni va hayotiy vaziyatlarda to‘g‘ri qaror qabul qilishni o‘rganadi.

Shuningdek, ertaklar bolalarda ijobiy emotsiyalarni uyg‘otib, ularning ruhiy holatini barqarorlashtirishga yordam beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, o‘zbek xalq ertaklari yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Ular bolalarning ma‘naviy dunyosini boyitadi, axloqiy fazilatlarini shakllantiradi hamda tafakkurini rivojlantiradi.

Ta‘lim tizimida ertaklardan samarali foydalanish o‘quv jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, ertaklarni o‘rganish va amaliyotda qo‘llash bugungi pedagogikaning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Madayev O., Jo‘rayev M., Sobitova T., Muxitdinova N. – O‘zbek folklori. Toshkent: Zebo Print, 2022.
2. Yangi CSPU
3. Sharifzoda S.O‘. – Umumiy pedagogika. Toshkent: Bookmany print, 2022.
4. Akbt Urdu
5. Abdullaev B.S., Xoliqov A.A., Sodiqov H.V., Primov Sh.Q., Xarmasov Sh.R. – Umumiy pedagogika. Pedagogik mahorat. Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2021.

6. Akbt Urdu
7. Salayeva M.S. – Umumiy pedagogika. Toshkent: Nodirabegim, 2021.
8. Akbt Urdu
9. Axmedova M.E. – Kasbiy pedagogika. Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2022.
10. E-library SamMU
11. Asqarova O'.M. – Pedagogika nazariyasi va tarixi. Toshkent: Usmon Nosir media, 2022.
12. www.namdu.uz
13. O'zbek folklori (o'quv qo'llanma). Toshkent, 2020.